

יצחק בשביס-זינגר, אמן וקוסם

יצחק בשביס נולד בשנת 1904 בעיירה קטנה בפולין בשם לאנטשין, כבן לשושלת עליונים, רבנים מפוארים ודיינים. בנעוריו למד בבית מדרש למורים ובגיל עשרים עבר לוורשה בעקבות אחיו. סיפוריו הראשונים נכתבו בעברית, אך עד מהרה הבין שאם ברצונו שיצירותיו ייקראו, עליו לכתוב בשפת עמו - יידיש. בוורשה נשא אישה ונולד לו בן ובשנת 1935 נדד בעקבות אחיו לאמריקה ושם עבד, ביחד עם אחיו, בעיתון היידישאי "פורווערטס". בכתיבתו השתמש בארבעה שמות: זינגר, בשביס, סגל וורשבסקי. את השם "בשביס", על שם אמו בת-שבע שנספתה בשואה.

בשביס זינגר הוא מבין הסופרים הראשונים שתיאר את ההווי היהודי על דתו, תרבותו והפולקלור שבו. בעיניים מודרניות, חילוניות, שמאסו בחוקי "שולחן ערוך". אבל עולמו הרוחני, הנטוע עמוק ביהדות, מורכב ורב סתירות - הוא שואב ממנו מלוא חופניים ובעיקר מן הקבלה שלמד בנעוריו, וכן גם מקאנט, שופנהאואר, ניטשה ומפילוסופים רציונליסטיים מערביים נוספים שאת כתיבתם קרא וספג. השקפת עולמו פטאליסטית וקודרת, אבל ההומור, החריפות ודקות האבחנה היהודיים כל כך מרככים אותה ועושים אותה לאנושית ומושכת לב. יצירותיו תורגמו לשפות רבות וחלק מהן הומחזו והוסרטו. בשנת 1978 זכה בשביס-זינגר בפרס נובל לספרות.

לכבודה של היידיש

מתוך הנאום שנשא יצחק בשביס זינגר כחתן פרס נובל לספרות לשנת 1978.

את תחילתו של הנאום באולם האקדמיה השוודית, נשא בשביס ביידיש, וכך פתח ואמר לנאספים הנכבדים: "מעולם לא דיברו יידיש באולם עתיק ומכובד זה, וכנראה שלעולם לא ישוּבו לדבר כאן בלשון זו."

הכבוד הרב שנפל בחלקי מטעם האקדמיה השבדית, הוא גם הכרה בשפה היידיש, שפה של גלות, שפה ללא ארץ, שפה ללא גבולות, שפה שאינה נתמכת על ידי שום ממשלה, שפה שאין בה מילים לכלי נשק, לתחמושת, לתמרונים צבאיים, לתכסיסי קרב. שפה שבזו לה הגויים והיהודים המתבוללים כאחד... בשבילי, השפה היידיש ואלה שדיברו בה, חד המה. אפשר למצוא ביידיש- בשפה ובאורח החיים כאחד- ביטויים של שמחת אמונה, תאוות חיים, געגועים למשיח, סבלנות והערכה עמוקה לאדם כיחיד. יש ביידיש הומור שקט והכרת תודה עבור כל יום של חיים, עבור כל פירור של הצלחה, עבור כל מפגש של אהבה. היידיש אינה לשון מתרברבת.

היא לא מתייחסת אל הנצחון כמובן מאליו. היא לא תובעת ולא מצווה, אלא מפלסת לה דרך בהכנעה, חומקת חרש, מתגנבת בין כוחות ההרס, כשהיא יודעת שתוכנית הבריאה של אלוהים היא רק בתחילתה. יש מי שמכנים את היידיש שפה מתה, אבל כך קראו גם לעברית במשך אלפיים שנה. העברית קמה לתחיה בימינו בדרך מופלאה, כמעט בנס. גם הארמית היתה שפה מתה משך מאות בשנים, אבל אז הביאה לעולם את ספר הזוהר, יצירה מיסטית בעלת ערך עליון... היידיש עוד לא אמרה את המילה האחרונה שלה. טמונים בה אוצרות שעדיין לא נחשפו לעיני העולם. היא היתה שפתם של הקדושים המעונים, של החולמים והקבליסטים- עשירה בהומור ובזכרונות שהאנושות לא תוכל לשכוח. בהשאלה, אפשר לומר, שהיידיש היא השפה החכמה והענווה של כולנו, לשונה של האנושות המפוחדת והמקווה.

כשנשאל בשביס זינגר אם הוא מאמין בכל השדים, השדונים, הרוחות והליליות שהוא מתאר בסיפוריו, השיב: "אני לא יודע אם אני מאמין בהם, או לא מאמין, אבל אני נורא מפחד מהם."

על המחזה

תיאטרון סיפור המבוסס על 11 סיפורים מאת אמן הסיפור - חתן פרס נובל, יצחק בשביס זינגר. העלילות שזורות זו בזו, תוך מעקב אחר מסעו האישי של המחבר, דרך העיירות בפולין, וורשה,ניו-יורק ומונטריאול. הן עוסקות בשדים אמיתיים ומדומים, דמויות מסתוריות וזהות יהודית. יצירה תיאטרלית קבוצתית, ססגונית, חכמה, משעשעת ונוגעת ללב.

יוצרי ההצגה

עיצוב תאורה- יונתן(ספיר) קול
תפאורה ואביזרים- מיכל איידוקובסקי
תלבושות- מיכל נאור, פזית שלף
עריכה מוסיקלית- יהודת קוריס, יגאל אליאס
עריכת פסקול- אמיר צוקרמן
תפעול תאורה- מור קול
תפעול סאונד- אלי אסידו
מנהלת הצגה- שרונה כפרי
מנהל הפקה ושיווק- אמיר כהן
הפקה- אגף התרבות והנוער

שחקנים לפי סדר הסיפורים

שידה וכוזיבא
שידה: עדנה קלינובסקי
סיפורים מוקדמים
הסופר: נדב זילברמן
אבא: יהודה ירון
אימא: אביבה אורדן
זליג: אמיר כהן
בנדיט: יגאל אליאס
יהושע: אמיר בן דור
הינדל'ה: פזית שלף
טייבעלע והשד שלה
ינטל: עדנה קלינובסקי
טייבעלע: מיכל איידוקובסקי
אלחנן: אמיר כהן
למה צווחו האווזים
סופר: נדב זילברמן
אימא: אביבה אורדן
אבא: יהודה ירון
איידנה: פזית שלף

רביק'ה
הסופר: אלי פורמנוב
ריבקה'ה: מיכל נאור
אמא: אביבה אורדן
אבא: יהודה ירון

למה היישריק נולד
הסופר: יגאל אליאס
היישריק: אמיר כהן
אישתו של היישריק: עדנה קלינובסקי
המעריצה
הסופר: נדב זילברמן
אליזבט: מיכל איידוקובסקי
אוליבר: יגאל אליאס
גברת למקין: אביבה אורדן
ההרצאה
הסופר: יהודה ירון
בינה'ה: פזית שלף
אימא של בינה'ה: עדנה קלינובסקי
החתונה
מרגולין הסופר: יגאל אליאס
רייזל: פזית שלף
השד האחרון
השד: נדב זילברמן

רביק'ה

הסופר: אלי פורמנוב
ריבקה'ה: מיכל נאור
אמא: אביבה אורדן
אבא: יהודה ירון